

Trøndelag statsadvokatembeter
DELINSPEKSJONSRAPPORT 4 - 2022
MISHANDLING I NÆRE RELASJONER

Innhold:

Trøndelag statsadvokatembeter	1
DELINSPEKSJONSRAPPORT 4 - 2022	1
MISHANDLING I NÆRE RELASJONER	1
1. Innledning	3
1.1 Resultat så langt i 2022 – mishandling i nære relasjoner (kode 1768, 1769, 1770).....	3
1.2. Nærmere om undersøkelsen	3
2. Sentrale føringer	3
3. Lokale føringer og rutiner	4
4. Undersøkelsen	5
4.1. saksbehandlingstid	5
4.2. Etterforskningsplaner	5
4.3. Liggetid og evt årsak til dette	6
4.4 Riktig subsumsjon og adekvat avgjørelse.....	6
4.5 Sammenhenger mellom ulike parametere.....	7
5. Statsadvokatembetets vurderinger og anbefalinger	7

1. Innledning

1.1 Resultat så langt i 2022 – mishandling i nære relasjoner (kode 1768, 1769, 1770)

Det er i løpet av januar til og med mai 2022 påtaleavgjort 74 saker, hvorav 27 (36 %) er registrert med kode oppklart, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 146 dager. Saksbehandlingstiden for den kategorien som utgjør flest saker (kode 1768, mishandling i nære relasjoner uten kroppskrenkelse, 59 av de totalt 77 sakene) er på 190 dager. Til sammenligning var saksbehandlingstiden i samme kategori første tertial 2021 på 172 dager.

1.2. Nærmere om undersøkelsen

Denne undersøkelsen er en oppfølging av hovedinspeksjonen i 2021 hvor det ble foretatt en enklere undersøkelse. Det ble her påpekt at det var behov for forbedring hva gjaldt saksbehandlingstid og oppklaringsprosent for sakstypen.

Årets undersøkelse inngår også som et tiltak ifølge embedets fagplan for 2022 og anses som en del av embedets hovedinspeksjon av Trøndelag politidistrikt våren 2022.

Undersøkelsen omfattet de 20 siste påtaleavgjorte saker vedrørende mishandling i nære relasjoner (§ 282 og § 283) fra henholdsvis seksjon for spesialfunksjoner og seksjon for generell påtale, til sammen 40 saker.

Hovedfokus har vært på saksbehandlingstid, om etterforskningen har vært formålsstyrt og om avgjørelsen er adekvat.

Måleparametre som ble benyttet under undersøkelsen var saksbehandlingstid, om det var bytte av jurist underveis, hvilken påtaleseksjon og etterforskningsseksjon som har hatt ansvar for saken, om det er benyttet en etterforskningsplan, om det har vært liggetid og evt årsaken til dette, om saken er riktig subsumert og om avgjørelsen er adekvat.

2. Sentrale føringer

2.1 Saksbehandlingstid og oppklaring

I Riksadvokatens mål og prioriteringer for straffesaksbehandlingen i 2022, fremheves mishandling i nære relasjoner som en stadig prioritert sakstype, og det er et mål at saksbehandlingstiden skal reduseres også i 2022.

2.2. Etterforskningsplan

Riksadvokaten pålegger politiet bruk av etterforskningsplan i blant annet saker om mishandling i nære relasjoner med mindre den aktuelle saken er så enkel og oversiktlig at etterforskningsplan er helt

unødvendig, jf. brev av 30. mars 2015. Det fremheves i brevet at det må være notoritet om hvem som besluttet at plan ikke skal utferdiges og på hvilket tidspunkt avgjørelsen ble truffet. Begrunnelsen for dette pålegget er erfaringer som tilsier at bruk av etterforskningsplan kan gi grunnlag for bedre styring og kontroll, bedre oversikt over beslutninger som tas underveis i en etterforskning, og bedre oppfølging av beslutningene. Videre at slike planer øker kvaliteten og fremdriften ved etterforskningen av en sak. Det er gjentatt i Mål og prioriteringsrundskrivet for 2022 at en tidlig og formålsstyrt avgrensning av etterforskningen herunder ved bruk av etterforskningsplaner, kan bidra til redusert tidsbruk.

De nærmere krav til etterforskningsplaner er som følger: (jf. riksadvokatens brev 8. november 2013):

- *Etterforskningsplanen skal være skriftlig, og utarbeides av påtaleansvarlig i samarbeid med hovedetterforsker.*
- *Planen skal utarbeides så snart som mulig etter at anmeldelsen er mottatt, eller at politiet selv har opprettet straffesak. Samtidig skal det angis når etterforskningen forventes å være ferdig, hensett til de ressursene politiet har til rådighet og sakens kompleksitet.*
- *Planen skal gi en oversikt over de etterforskningskritt som peker seg ut, rekkefølgen og hvem som skal ha ansvar for å utføre den, medfrist for når de skal være gjennomført. Ved nevneverdige avvik bør det gis en kort merknad om hvorfor den fastsatte fristen ikke har latt seg overholde.*
- *Behovet for ekstern dokumentasjon (analyserapporter, sakkyndighetsvurderinger, journalmateriale fra helse- og behandlingsinstanser mv.) må tas inn i planen og følges tett opp, slik at denne delen av informasjonsinnhenting ikke blir et forsinkende ledd.*
- *For å unngå unødvendig "liggetid" og avbrudd bør det fremgå av planen hvem som skal overta ansvaret for den løpende saken dersom påtaleansvarlig eller etterforsker får et lengrefravær eller slutter.*
- *Planen skal være et dynamisk og aktivt dokument i den forstand at den skal være gjenstand for oppdateringer, utvidelser og endringer, tilpasset utviklingen i den enkelte sak."*

Fra POD, "Retningslinjer for bruk av etterforskningsplan, versjon 2.0" hitsettes om etterforskningsplan:

Planen er en skriftlig redegjørelse som beskriver hypoteser og aktuelle straffebed bud knyttet til handlingen som etterforskes, hva som må gjøres, når, hvordan, hvorfor og av hvem med sikte på formål og å oppnå målsettinger innenfor en bestemt tidsramme.

Brukt på riktig måte tilfredsstill er prosjektmodulen i Indicia de krav som er satt til etterforskningsplan.

3. Lokale føringer og rutiner

Mishandling i nære relasjoner er et av fire kriminalitetsområder som Trøndelag politidistrikt skal ha særlig fokus på i 2022.

I politidistriktets virksomhetsplan for 2022 fremgår at distriktet har et lokalt mål om 35 % oppklaring i disse sakene. Det er ikke fastsatt noe målkrav hva gjelder saksbehandlingstid for

sakstypen generelt, men i saker hvor det er gjennomført tilrettelagt avhør er det fastsatt en lokal frist på 130 dager.

Som et særlig tiltak i 2022 skal gjennomføres et pilot-prosjektet "bedre helhetlig samhandling i vold i nære-saker" med oppstart i september.

4. Undersøkelsen

4.1. saksbehandlingstid

Fordeling av saksbehandlingstid:

Under 1 måned	1-3 måneder	4-6 måneder	7-9 måneder	10-12 måneder	Over 12 mnd
4	7	12	5	8	4

4 saker har lengre saksbehandlingstid enn 12 måneder, og disse fordeler seg likt på seksjon for spesialfunksjoner og generell påtale.

8 saker har en saksbehandlingstid på 10 – 12 måneder. 3 av sakene tilhører seksjon for spesialfunksjoner, og de øvrige generell påtale.

42 % av sakene har en saksbehandlingstid som er lengre enn 7 måneder.

4.2. Etterforskningsplaner

Indicia	0-Indicia	PEL-Indicia	Ikke nødvendig	Ikke e.f. plan
0	10	18	4	8

Det er ingen av de gjennomgåtte sakene som har en etterforskningsplan som tilfredsstillende pålegg gitt av Riksadvokaten.

I 10 av sakene er det opprettet et prosjekt i Indicia med utgangspunkt i fast mal, men uten at prosjektet er benyttet.

I 18 av sakene er det opprettet prosjekt i Indicia og hvor dette i all hovedsak er brukt av PEL/etterforskningsleder til å planlegge aktiviteter/etterforskningskritt, evt føre logg over møter og vurderinger.

I 8 av sakene var det ikke benyttet etterforskningsplan, hvor dette vurderes som nødvendig av statsadvokaten.

I 4 av sakene hvor det ikke var benyttet etterforskningsplan ble dette vurdert som ikke nødvendig av statsadvokaten. Det var ingen notoritet omkring denne vurderingen i politiet.

4.3. Liggetid og evt årsak til dette

Halvparten av sakene hadde unødvendig liggetid. (inaktivitet over 2 mnd), og de fordeler seg likt på de to seksjonene.

Fordelingen er slik:

2-4 mnd	5-7 mnd	8-12 mnd
11 saker	7 saker	2

Det er liggetid i 50 % av sakene. Det er ikke notoritet med hensyn til årsak til liggetid i noen av sakene. På bakgrunn av tidspunkt for når sakene anses ferdig etterforskede synes liggetiden i all hovedsak å være i fasen etter at den er overført til påtaleansvarlige, men også i fasen fra ferdigstilling til oversendelse. Liggetiden på påtalestadiet synes klart å skyldes fravær eller kapasitetsutfordringer hos påtaleansvarlige, og manglende oppfølging av porteføljer som står "uvirksomme".

Det var liggetid i til sammen 20 saker. I 8 av disse hadde det vært bytte av jurist underveis, mens det i 12 saker var samme jurist hele veien.

4.4 Riktig subsumsjon og adekvat avgjørelse

7 av sakene er vurdert til å ikke være riktig subsumert. (Dette gjelder henlagte saker). 5 av sakene skulle ha vært subsumert som straffeloven § 271/272, en sak som undersøkelse/evt. straffeloven § 284, og en som § 263/266.

5 av sakene er vurdert til å ikke være adekvat avgjort.

Dette gjelder en sak henlagt med kode 058 (bevisets stilling) av politiet, hvor det ikke var igangsatt etterforskning og riktig kode anses å være 106 (ikke rimelig grunn til å iverksette etterforskning).

I en sak henlagt med kode 058 av politiet var det etter statsadvokatens syn grunnlag for tiltale etter straffeloven § 271.

En sak var henlagt på grunn av bevisets stilling begrunnet i tvil om gjerningsmannens tilregnelighet. Etter statsadvokatens syn burde det vært innhentet rettspsykiatrisk undersøkelse av siktede.

En sak henlagt med kode 103 (intet straffbart forhold anses bevist) skulle vært henlagt med kode 058.

4.5 Sammenhenger mellom ulike parametere

Det er liggetid i 14 av 18 saker med Indicia benyttet av PEL. (Ca 80 %)

Det er liggetid i 6 av 10 saker med 0-Indicia. (Ca 60 %)

Det er liggetid i 5 av 8 saker hvor det ikke er noen form for etterforskningsplan. (Ca 60 %)

I de 4 sakene som har saksbehandlingstid over 12 mnd, er det opprettet prosjekt som er benyttet av etterforsker/PEL.

Det er ingen nevneverdig forskjell på seksjonene for de ulike parameterene.

5. Statsadvokatembetets vurderinger og anbefalinger

Undersøkelsens hovedfunn er at det fremdeles mangler etterforskningsplaner i for mange saker. Dette medfører at sakene ikke i tilstrekkelig grad blir formålsstyrt fra begynnelse til slutt, noe som igjen påvirker blant annet saksbehandlingstiden. Det noteres at det ikke er nevneverdige forskjeller mellom de to ulike seksjonene, men minner om at det er en begrenset mengde parameter som er undersøkt.

Funnene ble gjennomgått i møte med distriktets ledelse i samtaler den 24. mai 2022 og det ble besluttet følgende tiltak i tillegg til allerede igangsatte tiltak:

- I alle saker som registreres som mishandling i nære relasjoner skal det straks etter registrering av saken avholdes et møte mellom PÅL og PEL og det skal i fellesskap utarbeides en etterforskningsplan. Omfanget av planen tilpasses den enkeltes saks kompleksitet, men det skal etableres notoritet rundt planen og de vurderingene som gjøres i etableringen av den enten i Indicia eller i BL (i de mindre sakene).

- Trøndelag statsadvokatembeter skal gjennomføre et prosjekt med oppstart høsten 2022, hvorefter alle saker registrert som mishandling i nære relasjoner skal oversendes statsadvokatkontoret for påtaleavgjørelse i en nærmere angitt periode. Dette for å sikre at politidistriktet er i best mulig stand til å overta påtaleansvaret fra 1. juli 2023, slik som forutsatt i riksadvokatens påtalerundskriv av 18. mai 2022. Sakene skal behandles av et begrenset antall statsadvokater og det skal skrives en sluttrapport fra prosjektet, i tillegg til at det skal gis fortløpende veiledning på enkeltsak. Prosjektet vil blant annet omfatte saksbehandlingstid, formålstyring av etterforskningen ved bruk av etterforskningsplaner og evaluering av kvaliteten på grunnlagene i eventuelle siktelsler.

Prosjektet skal bygges opp slik at eventuell betydning av om saken behandles i politiets pilotprosjekt som igangsettes 1. september 2022 belyses. Detaljer i prosjektet og oppstartstidspunkt besluttes av Trøndelag statsadvokatembeter.

Unni Sandøy
Førstestatsadvokat

Eli Reberg Nessimo
Kst. statsadvokat